

«Alerts» – nov med da lingua rumantsch grischun

Survista dal stadi dal project «rumantsch grischun en scola»

■ (cc) Suenter «Passins» e «Puntinas» è ussa cumpari il nov med da lingua rumantsch grischun per la 3. classa primaria. El cuntinuescha cun la finamira dal project «rumantsch grischun en scola», numnadain da metter a disposiziun a las scolas rumantschas meds d'instrucziun uschè attractivs ed actuals sco pussaivel. Las ulteriuras lavurs da realisaziun entaifer il project cumpiglian la furmaziun supplementara da las personas d'instrucziun e l'evaluaziun scientifica da las vischnancas da piunier sco er gruppas da discussiun cun quellas vischnancas che n'han betg anc votà davart l'introducziun dal rumantsch grischun.

Il nov med «Alerts»

Il nov med da lingua «Alerts» cumpiglia in cudesch per scolaras e per scolar, carnets da lavur, commentaris per las personas d'instrucziun ed in disc cumpact acumpagnant. Ils quatter chapitels dal cudesch tractan ils suandants temas dal mund da las scolaras e dals scolar: Il guaud – Qua viv jau – Tut che sa mova – Nagut n'è impossibel. En quai che riguarda la didactica e la metodica resguarda il med d'instrucziun differents nivels, diversas abilitads e differents tips d'emprender.

Ils carnets da lavur porschan material supplementar per emprender en moda individuala. Plinavant augmentan la grafica e las illustraziuns fitg plaschaivlas la qualitat e l'attractivitat dal med d'instrucziun. Fanestras culturalas permettan da sa fatschentar cun las particularitads da la Rumantschia e dal chantun

Il manader dal project Rumantsch grischun en scola Ivo Berther ed il didactic Rico Cathomas han preschentà ils novs meds didactis.

FOTO: N. SIMMEN

Grischun. A la fin da mintga chapitel sa chatta in test formativ che pussibilitascha a las scolaras ed als scolar da controllar las finamiras d'emprender.

40 vischnancas han introduci il rumantsch grischun

Ils novs meds d'instrucziun vegnan applitgads en il fratemp en var 40 vischnancas da la Val Müstair, dal Grischun central e da la Surselva, ubain èn circa 50 pertschient da las vischnancas rumantschas. I sa tracta da quellas vischnancas ch'èn sa decididas d'in-

trodurir il rumantsch grischun en scola fin l'onn da scola 2009/10. Ultra da la producciun dals meds da lingua vegni cuntinuà cun la furmaziun supplementara da las personas d'instrucziun en las vischnancas da piunier.

Plinavant vegn l'introducziun dal rumantsch grischun evaluada da l'institut per la plurilinguitad da l'universitad e da la scola auta da pedagogia da Friburg. In emprim rapport qualitativ è avant maun. El vegn cumpletà ed approfondà pli tard cun studis quantitativs.

Anc naginas votaziuns en Engiadina, Schons, Lumnezia e Cadi

Naginas votaziuns dal pievel n'han gè lieu fin ussa en Engiadina, en la Val Schons ed en parts da la Surselva (Cadi e Lumnezia). Per rinforzar la chapientscha vicendaivla e per tschertgar soluziuns ha la regenza deliberà in concept da mediaziun. Quest concept prevesa da discutir – en gruppas da discussiun regiunalas – davart la problematica specifica en la regiun linguistica respectiva e da tschertgar soluziuns en encliegtscha.

Gruppa da discussiun en Engiadina

La gruppa da discussiun d'Engiadina ha cumenzà avant intgin temp cun sia lavur ed ha fatg pliras sesidas. La conferenza regiunala da las personas d'instrucziun (conferenza generala ladina, CGL) e l'uniun dals Grischs (UdG) han nominà ina represchentanza che prenda part als discurs da mediaziun. Las commembras ed ils commembers da la gruppa da discussiun han formulà lur giavischs ed han definì ina glista cun ils temas ils pli impurtants. Las discussiuns han lieu en in'atmosfera constructiva ed in'emprima avischinaziun è succedida. Davart ils resultats poi previsiblamain vegnir infurmà durant l'atun 2009.

En quai che riguarda la lingua da scrittira prevesa il project «rumantsch grischun en scola» da remplazzar ils tschintg idioms tras la lingua da standard communabla. La finamira è quella da 2 metter a disposiziun a tuts ils roms d'instrucziun meds d'instrucziun actuals ed attractivs e da rinforzar en general la preschientscha dal rumantsch scrit. En quai che riguarda il rumantsch a bucca duai vegnir tgirà e vivì er vinavant l'idiom tradiziunal respectiv.

La lingua da standard rumantsch grischun è vegnida creada l'onn 1982 sin basa dals differents idioms rumantschs. Dapi l'onn 2001 è ella la lingua uffiziala dal chantun; dapi l'onn da scola 2007/08 vegn ella applitgada en las emprimas scolas rumantschas sco lingua d'alfabetisaziun.

Ulteriuras infurmaziuns
www.rumantsch-grischun.ch